

Három májusi nap az Isztriai-félszigeten (2019. Horvátország, Szlovénia)

Katona Gergely

Résztevők: Enyedi Róbert, Dr. Kiss Ádám, Korompai Tamás és Katona Gergely Péter

Azzal kell kezdenem, hogy leszögezem: a csapat tagjaival évtizedek óta, középiskolás vagy kora-egyetemi korunktól ismerjük egymást, és mind a négyen rovarászok vagyunk. Az utazás célja is egy lepke megtalálása volt, de távcsövekkel és egy spektívvel felszerelve indultunk útnak, hátha szemünk elé kerül valami számunkra érdekesebb madárfaj. Ezekről a megfigyelésekről számolok be röviden. Talán ha 2020-ban nem tör ránk a COVID-járvány, meg sem írom, de az utóbbi 2 évben a tervek megvalósulása és külföldi utak helyett több idő jutott emlékezni.

Még a vakáció és zsúfolt nyaralási szezon előtt, 2019. május 14-én indult – egy Suzuki Vitarával – a társaság nagyobbik része Gyöngyösön át Egerből, akikhez én Budapesten csatlakoztam. Magyarországon, a szlovén határ melletti Dobriban töltöttük az éjszakát, hogy másnap kora reggel indulhassunk tovább. 14-én este eleredt az eső, és csak 15-én délelőtt, Szlovéniában állt el, innentől viszont végig szép, napos májusi időnk volt. Szlovéniában Portorož mellett pillantottuk meg az Adriai-tengert (Pirani-öböl), és a dombokon fekvő gyümölcsösökben szálltunk ki először az autóból. Amíg nézelődtünk, Róbert ki is szúrta az egyik fa tetején éneklő sövénysármányt (Parecag, 45°28'31.3"N 13°38'47.4"E). Még egy szlovén területet néztünk meg, majd átmentünk Horvátországba, ahol szintén ez a madárfaj lett a második megfigyelt fajunk.

Az Adriai-tengerbe nyúló Isztriai-félsziget alig valamivel nagyobb területű, mint Nógrád megye. Úthálózata kiváló, számtalan településsel tarkított, hegyes-dombos karsztvidék. Kevesen tudják, hogy a „Kelly hősei” című háborús vígjátékot Telly Savalas, Clint Eastwood és Donald Sutherland főszereplésével nem Franciaországban, hanem a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságban, Isztrián forgatták. Egy itteni település, Vižinada 1970-ben a világháború sújtotta, aranyrudakkal, német katonákkal és Tigris tankokkal teli 1944-es Clermont városkává változott. A film rajongójaként évek óta a bakancslistámon volt az immár békés, történelmi település meglátogatása. A falu közelében foglaltam szállást, és még be sem költöztünk, már feltűnt a ház tetején zajongó házi verebek közt egy hím berki veréb is. Vendéglátóink legnagyobb multságára távcsöveztük a madarakat a táskák pakolása helyett. A délutánt a Mirna folyó fölötti mészkősziklás szurdokfalon töltöttük; a hernyókon, nummulites-kövéleteken kívül láttunk bajszos poszátát is, igaz a nehéz terepen (sűrűn bokros, meredek, görgeteges) kihívás volt megpillantani.

Az olasz ajkú vendéglátóinktól kapott bor elfogyasztása után este még sokáig beszélgettünk, de másnap (május 16) a hajnali 6 óra már ismét a sziklákon ért minket, így a bajszos poszátát én is jól láthattam, illetve felrepült alattam pár tíz méterről egy szirti sas is.

Délelőtt Vižinadán egyből megtaláltuk a harangtornyos főteret, Kelly hőseinek ikonikus helyszínét, és gyors fotózkodás után indultunk tovább az Učka-hegységbe. Egy útkereszteződés közelében, egy felhagyott kőfejtőnél lévő parkolóban (Vela Traba, 45°15'01.4"N 13°52'45.7"E) sikerült összefutni egy nászruhás, hím kék kövirigóval. Hatalmas élmény volt, nem igazán számítottunk rá. Az Učka-hegység délnyugati végében álltunk meg két helyen rovarászni, itt, Nova Vas település közelében az érdekesebb madárfajok a kerti sármány, a szirti sas és a havasi sarlósfecske voltak. Hüllők közül a fiumei faligyík és a fekete éleshátúgyík érdemel említést. A fantasztikus látványt nyújtó, a tenger szintjétől 1400 méter

magasra törő Učka-hegységet hátrahagyva a félsziget délnyugati csücskébe, Premantura sziklás tengerpartjára vezetett utunk. A víznél sorakozó betonbunkerek egyikéből távcsöveztem a láthatárt, így maradtam le egy felettem áthúzó dolmányos sirályról. A mindenfelé spárgát gyűjtő emberek egyikét megállítottuk, és mivel kiválóan beszélt angolul, így ki tudtuk faggatni a hely nevezetes emlőseiről, a delfinekről és a mediterrán barátfőkáról. Helyesen tettük, mert jó tanácsokat adott, és másnap reggel (május 17, 05:30) a hajóforgalom nem csak sirályokat, hanem palackorrú delfineket is a szemünk elé hozott. A madarak közül pedig az üstökös kárókatona, az éneklő bajszos poszáta és kucsmás poszáta is megfigyelhető volt a hátunk mögül felkelő nap fényében. Aznap még pár helyen rovarásztunk, találkoztunk páncélos seltopuzikkal, felrebbenő lappantyúval (aminek pirregésétől hangos volt az éjszaka Premanturán is) majd Szlovénián át, cseresznyevásárlást követően elindultunk hazafelé. Május 18-án éjjel 2-re érkeztünk vissza Egerbe.

Számos itthon „pirosbetűs” fajjal azóta hazánkban is találkoztunk, mégis felejthetetlen élmény volt őket klasszikus élőhelyeiken is látni. Köszönet és hála útítársainknak, akik nélkül biztosan nem lett volna ilyen jó hangulatú és élménydús az utazás!

Fajlisták:

SZLOVÉNIA:

barátposzáta *Sylvia atricapilla*
barázdabillegető *Motacilla alba*
csilpcsalpfüzike *Phylloscopus collybita*
csóka *Coloeus monedula*
egerészölyv *Buteo buteo*
énekes rigó *Turdus philomelos*
erdei pinty *Fringilla coelebs*
erdei pityer *Anthus trivialis*
fácán *Phasianus colchicus*
dolmányos varjú *Corvus cornix*
fehér gólya *Ciconia ciconia*
fülemüle *Luscinia megarhynchos*
füsti fecske *Hirundo rustica*
házi veréb *Passer domesticus*
kakukk *Cuculus canorus*
karvaly *Accipiter nisus*
meggyvágó *Coccothraustes coccothraustes*
nagy kárókatona *Phalacrocorax carbo*
örvös galamb *Columba palumbus*
sárgarigó *Oriolus oriolus*
sarlósfecske *Apus apus*
seregély *Sturnus vulgaris*
sövénysármány *Emberiza cirrus*
szajkó *Garrulus glandarius*
szarka *Pica pica*
szürke gém *Ardea cinerea*
tőkés réce *Anas platyrhynchos*
vörös vércse *Falco tinnunculus*
vörösbecg *Erithacus rubecula*

HORVÁTORSZÁG:

bajszos poszáta *Curruca cantillans*

berki veréb *Passer hispaniolensis*
búbosbanka *Upupa epops*
csicsörke *Serinus serinus*
csilpcsalpfüzike *Phylloscopus collybita*
csóka *Coloeus monedula*
dolmányos sirály *Larus marinus*
dolmányos varjú *Corvus cornix*
egerészölyv *Buteo buteo*
erdei pacsirta *Lullula arborea*
erdei pityer *Anthus trivialis*
fácán *Phasianus colchicus*
feketerigó *Turdus merula*
fülemüle *Luscinia megarhynchos*
füleskuvik *Otus scops*
füsti fecske *Hirundo rustica*
gyurgyalag *Merops apiaster*
hamvas rétihéja *Circus pygargus*
havasi sarlósfecske *Tachymarptis melba*
házi veréb *Passer domesticus*
holló *Corvus corax*
kakukk *Cuculus canorus*
kék cinege *Cyanistes caeruleus*
kék kövirigó *Monticola solitarius*
kék vércse *Falco vespertinus*
kerti sármány *Emberiza hortulana*
kis kócsag *Egretta garzetta*
kis légykapó *Ficedula parva*
kucsmás poszáta *Curruca melanocephala*
lappantyú *Caprimulgus europaeus*
léprigó *Turdus viscivorus*
meggyvágó *Coccothraustes coccothraustes*
mezei pacsirta *Alauda arvensis*
molnárfecske *Delichon urbicum*
nyaktekercs *Jynx torquilla*
sárgalábú sirály *Larus michahellis*
sárgarigó *Oriolus oriolus*
sarlósfecske *Apus apus*
seregély *Sturnus vulgaris*
sordély *Emberiza calandra*
sövénysármány *Emberiza cirrus*
szajkó *Garrulus glandarius*
széncinege *Parus major*
szirti sas *Aquila chrysaetos*
tengelic *Carduelis carduelis*
tőkés réce *Anas platyrhynchos*
tövisszúró gébics *Lanius collurio*
üstökös kárókatona *Phalacrocorax aristotelis*
vadgerle *Streptopelia turtur*
vízityúk *Gallinula chloropus*
zöld küllő *Picus viridis*